

دسته خبرنامه قالی و صنایع

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال اول | شماره‌ی دو | تیرماه ۱۳۹۱ | ۸ صفحه | 8 Pages | July 2012

گفت‌وگو با «محمدباقر آقاعلیخانی»؛ رییس مرکز ملی فرش ایران
فرش یک کالای سرمایه‌ای است،
نه مصرفی

۳ صفحه‌ی

قلم‌زنی مس، دوران صفویه |

عکس: ایمان موحیدی

یادداشت | «صادرات یک میلیارد فرش در سال جاری»؟! |

یادداشت | حمایت‌های سازمان صنعت، معدن و تجارت از صنعت فرش استان

گفت‌وگو | صنعت فرش باید به‌عنوان یک سرمایه‌ی ملی برای استان حفظ شود

یادداشت | قالی کرمان و پیشنهادهایی برای بهبود بازار قالی ایرانی

یادداشت | نگاهی به هنر مسگری

یادداشت | قالی کرمان در گذر تاریخ

سخن سردبیر

«صادرات یک میلیارد فرش در سال جاری»؟!

سیدمحمدابراهیم علوی
 سردبیر، عضو هیات نمایندگان
 و معاون توسعه و سرمایه‌گذاری اتاق

شود، در دست‌یابی به رقم یک میلیارد دلار صادرات فرش می‌تواند موثر باشد و این مستلزم همکاری انجمن‌ها، اتحادیه‌ها، تشکل‌های تعاونی و غیرتعاونی مرتبط با فرش، تامین‌کنندگان مواد اولیه مرغوب، بافندگان، فروشنده‌گان، صادرکنندگان، به‌ویژه سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت، شرکت‌های فرش استانی و حمایت‌های نظام بانکی و کارگروه‌های اشتغال و سرمایه‌گذاری استان‌ها در جهت نیل به هدف‌های زیر خواهد بود.

۱. تعریف و ثبت نشان (برند) جهانی قالی ایران (استانی و ملی).
۲. تامین مواد اولیه مرغوب و ارتقای سطح کیفی قالی دست‌باف.
۳. ایجاد مراکز متمرکز فروش قالی در سطح استان‌ها از طریق ایجاد شهرک‌های تخصصی قالی و صنایع دستی.
۴. ایجاد موزه و نمایشگاه دائمی قالی و صنایع دستی، کارگاه‌های آموزشی، کارگاه‌های طراحی، کتابخانه تخصصی و فروشگاه‌های عرضه قالی و صنایع دستی و مواد اولیه مرغوب در شهرک‌های تخصصی قالی و صنایع دستی.
۵. ایجاد مرکز سفارش‌پذیری قالی و صنایع دستی در شهرک‌های

۶. جمع‌آوری، ترویج و توثیق و بازنگاری در نقشه‌ها و طرح‌های سنتی قدیمی و سلیقه‌یابی در بازارهای جهانی فرش.

۷. تامین سرمایه در گردش بدون اخذ وثایق معمول در سیستم بانکی و با نرخ حداکثر ۴-۲ درصد و با مدت بازپرداخت ۳ ساله.

۸. تامین و توزیع مواد اولیه مرغوب با قیمت مناسب توسط سازمان ملی فرش و واگذاری آن به بخش خصوصی در شهرک تخصصی قالی و صنایع دستی.

۹. سرشماری دست‌اندرکاران تولید قالی و صنایع دستی.

۱۰. پوشش بیمه‌ای همه دست‌اندرکاران قالی و صنایع دستی.

۱۱. خودداری از تولید انبوه قالی بدون کیفیت و بی‌هدف و بدون تناسب با نیاز بازار (ضرورت بازاریابی و سفارش‌پذیری).

۱۲. افزایش مناسب دست‌مزد بافندگان قالی و تهیه و تولیدکنندگان صنایع دستی.

۱۳. ترویج، توسعه، معرفی و فروش الکترونیکی قالی و صنایع دستی.

و من الله التوفیق.

بر اساس گزارش‌ها و اخبار منتشرشده در سایت‌ها و روزنامه‌ها و به نقل از جناب آقای محمدباقر آقاعلیخانی در مراسم کلنگ‌زنی نخستین شهرک تخصصی فرش ایران در بجنورد (قابل توجه مسوولان دولتی و خصوصی فرش استان)، در سال گذشته میزان صادرات فرش ایران ۵۶۰ میلیون دلار و در سال جاری مبلغ یک میلیارد دلار هدف‌گذاری شده است که این برنامه قرار است از طریق حضور صنعت‌گران فرش دست‌باف ایران در ۱۶ نمایشگاه خارجی و اعزام ۲۰ هیات تجاری فعال فرش ایرانی به کشورهای هدف محقق شود.

آیا چنین هدفی در شرایط حاضر و تحمیل انواع فشارهای ناشی از تحریم‌های بانکی، تحریم‌های حمل و نقل، بیمه، محدودیت‌های ارزی، حذف یارانه‌های شرکت در نمایشگاه‌های خارجی و هزینه‌های اعزام هیات‌ها و حذف جوایز صادراتی قابل تحقق است؟

بدون شک راهکارهای ارائه‌شده از سوی آقای محمدباقر آقاعلیخانی رییس محترم مرکز ملی فرش ایران برای سال جاری که «سال تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی» است، آن هم با وجود گذشت ۴ ماه از سال به شرط آن‌که در کم‌تر از سه ماه آتی اجرایی و عملیاتی

مناسی برای احیای فرش کرمان ایجاد شده و با همکاری و همراهی همه‌جانبه فعالان صنعت فرش، نمایندگان استان در مجلس و اتاق کرمان این مهم رقم خواهد خورد.

محسن جلال‌پور با بیان این‌که طی سالیان گذشته نوآوری در صنعت فرش مغفول مانده است، یادآور شد: از سال‌ها پیش همه‌ی صنایع در زمینه‌های مختلف حرکت و پویایی داشته‌اند اما متأسفانه این موضوع در صنعت فرش کمتر دیده شده است. وی با بیان این‌که ایجاد شهرک قالی و صنایع دستی می‌تواند آغاز یک حرکت جدید و جدی باشد، اظهار داشت: اقدامات انجام‌شده در این مرکز باید شناسنامه‌دار باشد تا این پایگاه در همه‌جای دنیا معرفی شود.

همچنین معاونت اجرایی اتاق کرمان در ابتدای این نشست با بیان این‌که در حال حاضر در محل شرکت فرش تنها ۸ نفر مشغول به کار هستند به وجود ۴۰ دار قالی در این مکان اشاره کرد و گفت: امکان اشتغال ۸۰ نفر در این شرکت وجود دارد ضمن این‌که اقدامات بسیار دیگری می‌توان در این مکان یک‌هزار و ۷۰۰ متری انجام داد.

محمود صنعتی با اشاره به بیمه‌شدن ۸ هزار بافنده‌ی فرش در استان کرمان، اذعان داشت: احیا شدن صنعت فرش در راستای این اقدام امکان‌پذیر است.

اطلاع‌رسانی

رییس کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق کرمان عضو هیات‌رئیس‌هی کانون زنان بازرگان ایران شد

فخری‌الله‌توکلی، رییس کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق کرمان در مجمع عمومی مؤسسان تنفس‌یافته‌ی کانون زنان بازرگان ایران به عنوان عضو هیات‌رئیس‌هی این کانون انتخاب شد.

در این مجمع که با حضور ۲۶۶ بانوی بازرگان و تولیدکننده، در محل اتاق ایران برگزار شد پس از رأی‌گیری، ۷ عضو اصلی و ۲ عضو علی‌البدل هیات‌رئیس‌هی و همچنین بازرسان اصلی و بازرسان علی‌البدل به شرح زیر انتخاب شدند:

«هرا اخوان‌نسیب» با ۱۰۳ رای، «فاطمه دانشور» با ۱۰۱ رای، «فخری‌الله‌توکلی» با ۹۳ رای، «قهرمان لویی» با ۹۲ رای، «سیده فاطمه مقیمی» با ۹۰ رای، «مریم اسلامی» با ۸۲ رای و «بستان‌بان» با ۷۸ رای به عنوان اعضای اصلی هیات‌رئیس‌هی و خانم‌ها «بیات» با ۷۴ رای و «راهدار» با ۷۳ رای به عنوان اعضای علی‌البدل انتخاب شدند.

شهرک قالی و صنایع دستی کرمان ایجاد می‌شود

نشست بررسی و تبادل نظر به منظور ایجاد شهرک قالب و صنایع دستی در محل شرکت فرش کرمان با حضور رییس و جمعی از اعضای هیات‌نمایندگان اتاق کرمان، پیشکسوتان صنعت فرش و اعضای کمیسیون فرش و صنایع دستی برگزار و بر ایجاد شهرک قالی و صنایع دستی متشکل از موزه، نمایشگاه، کارگاه، جای‌خانه‌ی سنتی و... تاکید شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان، نایب‌رییس اتاق ایران در این نشست با اشاره به متروک ماندن و عدم استفاده‌ی مناسب از شرکت فرش کرمان طی سال‌های گذشته، اظهار داشت: اکنون زمینه‌ی

ضمن جمع‌آوری مواد اولیه نامرغوب، با افراد متخلف و توزیع‌کننده‌ی مواد بدون کیفیت برخورد قانونی خواهد شد.

فرماندار راور هم‌چنین علاوه بر ایجاد کارگاه‌های متمرکز فرش در شهرستان، خواستار راه‌اندازی یک واحد فروش فرش دست‌باف به صورت متمرکز با حمایت و مساعدت مسئولان استان در راور گردید.

شریفی از راه‌اندازی اتحادیه‌ی فرش در آینده‌ی نزدیک و برگزاری جشنواره‌ی فرش در راور تا پایان سال جاری و هم‌چنین ایجاد دانشکده‌ی فرش و پذیرش دانشجویان از مهرماه سال جاری در شهرستان نیز خبر داد.

در ادامه، رییس اداره‌ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمان، قالی‌بافی در راور را هنری ارزشمند برشمرد و بر حفاظت از آن تاکید کرد.

عباس‌پور با اشاره به برگزاری ۱۳ دوره بافنی و صدور ۴۵۰ گواهی و بیش از ۳۰۰۰ قالی‌بافی در شهرستان، گفت: بر اساس برنامه‌ریزی صورت‌گرفته در سال جاری سازمان اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی در خصوص چگونگی بافت، رفع عیوب فرش و دیگر موارد مربوطه در روستاهای دهوج و خاتون‌آباد از توابع بخش مرکزی شهرستان خواهد نمود.

وی همچنین از معرفی حدود ۳۰۰۰ نفر بافنده به بیمه‌ی تامین اجتماعی و برخورداری بیش از ۱۳۰۰ نفر از مزایای بیمه‌ی قالی‌بافی و طی مراحل قانونی توسط مابقی خبر داد.

رییس اداره‌ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان هم‌چنین برگزاری جشنواره‌ی فرش دست‌باف استان با هدف تجلیل و قدردانی از پیشکسوتان صنعت و هنر در شهرستان راور را ضروری دانست و جهت پی‌گیری آن پس از تصویب نهایی توسط کمیته‌ی فرش استان قول مساعد داد.

عباس‌پور همچنین تشکیل اتحادیه‌ی صنف بافندگان در شهرستان را منوط به مشارکت و حمایت فرش‌بافان دانست و خواستار پی‌گیری لازم جهت ثبت و انجام آن گردید.

یکی دیگر از مسائل مطرح‌شده در جلسه‌ی کارگروه فرش راور، ایجاد صندوق ضمانت خرید فرش دست‌باف در شهرستان بود که باید ضمن تصویب توسط دولت اعتباراتی بدان تخصیص یابد.

در این جلسه تعدادی از هنرمندان، تولیدکنندگان و فروشنده‌گان مواد اولیه‌ی فرش در راور به بیان مسائل و مشکلات موجود شهرستان در این زمینه پرداختند.

جلسه‌ی کارگروه فرش شهرستان راور برگزار شد

جلسه‌ی کارگروه فرش شهرستان راور با حضور اعضا و رییس اداره‌ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان در محل فرمانداری راور برگزار شد.

فرماندار شهرستان راور در این جلسه با اشاره به قدمت دیرینه‌ی فرش راور، از آن به‌عنوان مرغوب‌ترین فرش در استان و کشور یاد کرد و گفت: یکی از مشکلات اساسی عدم خرید فرش به قیمت واقعی آن توسط واسطه‌ها در راور است که این موضوع باعث سلب انگیزه در ارائه‌ی هرچه بهتر آن به‌عنوان یک صنعت و هنر ارزنده شده است.

شریفی ادامه داد: بافنده باپستی با استفاده از مواد اولیه مرغوب در جهت تولید فرش باکیفیت تلاش نماید.

وی افزود: بر اساس برنامه‌ریزی به‌عمل آمده، از این پس

... { **گفت‌وگو** } ...

گفت‌وگو با «محمدباقر آقاعلیخانی» رییس مرکز ملی فرش ایران

فرش یک کالای سرمایه‌ای است، نه مصرفی

که نسلی که مشتری قدیمی ما بوده امروزه دیگر مصرف‌کننده‌ی فرش نیست، یک نسل جوان دیگر جایگزین آن شده که ما فرش‌مان را به آن‌ها معرفی نکرده‌ایم. یک مشتری اروپایی از سن ۳۰ تا نهایتاً ۶۰ سالگی مشتری ماست؛ بعد از آن باید با نسل بعدی خود جایگزین شود و این جایگزینی نیازمند داشتن برنامه از سوی ماست.

چه برنامه‌ها و سیاست‌هایی در حمایت از فرش دست‌باف باید انجام می‌شده که محقق نشده است؟

من اعتقاد دارم که یک میلیارد دلار صادرات فرش با ۱۰ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی دیگر محصولات برابری می‌کند. چرا که ارزش افزوده‌ای که در فرش داریم بالای ۸۰ درصد است. این محصول ارزآوری بالایی داشته و ظرفیت اشتغال‌زایی فراوانی دارد. در صنعت برای هر شغل باید ۱۰۰ میلیون تومان سرمایه‌گذاری کرد، اما در این حوزه با رقم‌های ۵ تا ۱۰ میلیون می‌توان شغل ایجاد کرد. ما سعی داریم ظرفیت‌های بالای فرش را برای تجارت کشور معرفی کنیم. هدف‌گذاری صادرات دوبرابری فرش در سال جاری هدفی است که می‌تواند در صورت تحقق، هم یک رکورد ملی باشد و هم نگاه‌ها را به فرش تغییر دهد.

در مورد بازار داخلی چه تمهیداتی اندیشیده‌اید که با توجه به مشکلات اقتصادی موجود و توان خرید مردم، اقبال آن‌ها به فرش که یک کالای گران‌قیمت است کم نشود؟

ما برخی موافقت‌های دولتی را اخذ کرده‌ایم که برای تبلیغ این کالای ارزشمند ۱۰ میلیارد تومان هزینه کنیم و جامعه را با آن آشنا کنیم؛ به‌خصوص نسل جدیدمان را باید با ویژگی‌های این محصول بیشتر آشنا کنیم. اگر برخی این روزها می‌گویند توان خرید فرش را ندارند به این دلیل است که به چشم کالای مصرفی به آن نگاه می‌کنند و نه یک کالای سرمایه‌ای. در قدیم می‌گفتند اگر به پول احتیاج داشته باشند یا فرش زیر پای خود را خواهند فروخت یا زبورآلات و طلاهای خود را؛ این یعنی این محصول برای مردمی که آن را درست شناخته‌اند هم‌ارزش با طلاست. باید این مسائل را برای بازار داخلی توجیه کرد. دومین کار ما این است که در هر استان یک نمایشگاه فرش داشته باشیم. توافقاتی هم با بانک‌ها داشته‌ایم که برای خرید فرش به مصرف‌کنندگان تسهیلاتی ارائه دهند.

عده‌ای اعتقاد دارند زمان و نیرویی که صرف بافت فرش می‌شود به‌عنوان یک صنعت مقرون‌به‌صرفه نیست و باید نگاه هنری به این حوزه داشت. شما در تقابل هنر-صنعت، قائل به کدام دیدگاه هستید؟

فرش محصولی تلفیقی است. پایداری ما در بازارهای بین‌المللی همان‌گونه که گفتم ناشی از تلفیقی بودن این محصول است؛ چرا که اگر نگاه هنری داشته باشیم بازدهی اقتصادی نخواهد داشت و اگر نگاه تجاری صرف داشته باشیم در بلندمدت رقبا می‌توانند بازار را از دست ما درآورند، اما نکته‌ای که باید به آن دقت کرد این است که فرش‌های هنری را تنها برای معرفی صنعت فرش‌مان و بازاریابی استفاده کنیم؛ فرشی که جنبه‌ی هنری آن ضعیف است باید به سمت تجاری شدن برود. از طرفی فرش هنری هم باید نگاهش به بازار باشد و سلیقه‌های روز را در نظر داشته باشد.

مرکز سفارش‌پذیری که ما راه‌اندازی کرده‌ایم یکی از کارکردهایش همین شناسایی نیازهای بازار است. برای مثال فرش‌های ما در نمایشگاه قطر با زمینه‌های زرد پرشمتری بوده‌اند یا در چین تابلوفرش‌ها مشتری بیش‌تری دارند؛ این‌ها اطلاعاتی است که می‌تواند به تولید داخلی کمک کند. باید فرم سفارش‌پذیری و حضور در بازارها را به روز کنیم.

منبع: پایگاه خبری «کسب و کار»

دیگر این‌که کل بازار جهانی فرش را درست رصد نکرده‌ایم. مجموعه داده‌هایی که در این دو بخش به دست می‌آید می‌تواند در مقابله با این کپی‌برداری‌ها و دیگر اقدامات رقبا موثر باشد.

چدا از رقبا، برای جذب مصرف‌کنندگان خارجی چه برنامه‌هایی داشته‌اید؟

مساله‌ای که ما باید به آن توجه داشته باشیم فرهنگ استفاده از فرش در میان مردم، چه در داخل و چه خارج از کشور است. امروزه زندگی‌های لوکس و مدرن در تمام دنیا رواج پیدا کرده است؛ از طرفی سلیقه‌ی جوامع در حال تغییر کردن است و باید با استفاده از این دو تغییری که رخ داده فرصت‌سازی کنیم و محصول‌مان را جا بیندازیم؛ یعنی جایی که زندگی‌های لوکس رواج یافته، باید فرش را به درون دکوراسیون خانه‌ها ببریم؛ همان کاری که در چین انجام داده‌ایم. یعنی دکوراتورها را قانع کرده‌ایم که در یک دکور چند ده هزار دلاری، حتماً جایی را هم برای فرش ایرانی در نظر بگیرند. تابلوفرش‌ها باید بخشی از تزئینات گران‌قیمت خانه‌های لوکس شود. دوم این‌که با تغییرات مداوم سلیقه‌ها و مدهای زودگذر باید فرش ایرانی را به‌عنوان یک کالای سرمایه‌ای جا بیندازیم. در حال حاضر خیلی از خانواده‌های ژاپنی از فرش دست‌باف به‌عنوان یک کالای سرمایه‌ای استفاده می‌کنند. کالایی که هر وقت اراده کنید می‌توانید با قیمت بالاتر بفروشید. البته در مورد بازارهای خارجی در سال‌های اخیر با یک ریزش مشتری هم روبه‌رو بوده‌ایم؛ دلیل آن هم این بوده

♦ اشاره: «فرش دست‌باف برای ما حکم تولید ملی و میراثی تاریخی را دارد. همین «میراث بودن» است که بازارهای آن را برای ما حفظ کرده است.

در واقع این خود فرش و ماهیت آن است که بازارش را نگه داشته و اگر شبهاتی پیش آمده که ممکن است ما بازار را از دست بدهیم به این دلیل است که ما کار جدی برای فرش دست‌باف انجام ندادیم. تنها برند ایرانی که امروز رهبری بازار را در دست دارد فرش است؛ ما در هیچ صنعت دیگری چنین جایگاهی نداریم. از این رو، نمی‌توانیم با محصولی که رهبری بازار را در دست دارد برخورد غیرکارشناسی داشته باشیم.» برای این‌که در جریان بازار امروز فرش دست‌باف ایران و چالش‌ها، تهدیدها و فرصت‌های پیش روی آن قرار بگیریم پای صحبت‌های آقاعلیخانی، رییس مرکز ملی فرش ایران، نشستیم. اتاق کار محمدباقر آقاعلیخانی در طبقه‌ی دوازدهم ساختمان بازرگانی خارجی وزارت صنعت، معدن و تجارت، جایی است که قلب سیاست‌گذاری‌های یکی از شناخته‌شده‌ترین محصولات صادراتی ایران در آن می‌تپد: فرش ایرانی.

نگرانی اصلی این روزهای صنعت فرش ورود رقبا به بازارهایی است که روزی در سیطره‌ی فرش ایرانی بوده است؛ تا چه اندازه این نگرانی‌ها را بجا می‌دانید؟

بهرغم کم‌کاری‌هایی که از سوی ما بوده؛ کشورهای دیگر رشد چندانی در این بازار نداشته‌اند و نتوانسته‌اند آن‌گونه که این روزها مطرح است بازارهای ما را تصرف کنند. برای نمونه چین در سال ۲۰۰۲، در مجموع ۱۳۹ میلیون دلار صادرات فرش داشته است. در ۲۰۰۷ این رقم به ۷۰ میلیون رسیده و در سال گذشته یعنی ۲۰۱۱ تنها ۴۰ میلیون دلار صادرات داشته است. این ارقام نشان‌دهنده‌ی این است که چین در حال از دست دادن سهمش از بازار فرش است. کشور دیگری که ممکن است برای ما رقیب محسوب شود، هند است. هند در سال گذشته ۳۶۶ میلیون دلار صادرات داشته است، نگاه هندی‌ها و حتی پاکستان که ۱۲۵ میلیون دلار صادرات داشته، نگاهی تجاری است. حتی ترکیه که این روزها در مورد جایگاهش این‌همه سخن گفته می‌شود یکی از واردکنندگان عمده‌ی فرش است؛ این‌ها نشان می‌دهد ما رقیب جدی نداریم، چرا که جنبه‌ی هنری این صنعت نقطه‌ی قوت ایران است. اگر صرفاً فرش یک محصول صنعتی بود ما امروز بازار را به چین باخته بودیم. اما همین چین، فرش کاشان را کپی‌برداری کرده و با همین نام به بازار جهانی می‌دهد.

آن‌ها همه‌ی برنده‌های ما را به یک نحوی کپی‌برداری می‌کنند، اما یکی از تاکتیک‌های ما برای مقابله با آن‌ها شناسایی بازارهای هدف رقبا بوده است. چرا که در گذشته ما در دو نقطه سهل‌انگاری کرده‌ایم، یکی این‌که شناخت درستی از رقبایمان نداشته‌ایم و

فرش محصولی تلفیقی است. پایداری ما در بازارهای بین‌المللی ناشی از تلفیقی بودن این محصول است؛ چرا که اگر نگاه هنری داشته باشیم بازدهی اقتصادی نخواهد داشت و اگر نگاه تجاری صرف داشته باشیم در بلندمدت رقبا می‌توانند بازار را از دست ما درآورند.

ما برخی موافقت‌های دولتی را اخذ کرده‌ایم که برای تبلیغ این کالای ارزشمند ۱۰ میلیارد تومان هزینه کنیم و جامعه را با آن آشنا کنیم... اگر برخی این روزها می‌گویند توان خرید فرش را ندارند به این دلیل است که به چشم کالای مصرفی به آن نگاه می‌کنند و نه یک کالای سرمایه‌ای.

مصطفی زربینفی
معاون بازرگانی داخلی سازمان صنعت، معدن و تجارت

حمایت‌های سازمان صنعت، معدن و تجارت از صنعت فرش استان

حمایت‌های مادی و معنوی از گروه‌های مختلف فعال در فرش دست‌باف مدنظر مسئولان این سازمان بوده و منجر به ایجاد دو تشکل با عناوین اتحادیه‌ی صنف تولیدکنندگان، بافندگان و فروشندگان فرش دست‌باف و انجمن طراحان و نقاشان فرش دست‌باف برای سامان‌دهی، حمایت و هدایت بافندگان، تولیدکنندگان، فروشندگان و طراحان قالی گردیده است. اتحادیه‌های شهرستانی نیز تا به حال در ۵ شهرستان در سطح استان تشکیل گردیده است.

ساخت چهار سوله‌ی آموزش فرش‌بافی در مناطق جنوب استان؛ جیرفت، کهنوچ، قلعه گنج و منوچان که از مصوبات سفر ریاست محترم جمهوری به این استان است از خدمات شایسته‌ی این سازمان برای رونق فرش‌بافی در مناطق جنوب استان می‌باشد. تفاهم‌نامه‌هایی که با بانک‌های مختلف از جمله بانک کشاورزی و در قالب مشاغل خانگی در سال گذشته از تسهیلات بانکی است که در جهت تجهیز و توسعه‌ی کارگاه‌ها و رونق تولید فرش به کارگاه‌ها و بافندگان فرش دست‌باف پرداخت گردیده است و این سازمان با کارشناسی خود در این خصوص ضمن صدور جواز تأسیس کارگاه قالی‌بافی و کارگاه تولید طرح و نقشه‌ی فرش، مناقضیان را جهت دریافت تسهیلات به بانک‌های عامل معرفی می‌نماید.

جشنواره‌های فرش دست‌باف استانی در راستای تشویق و قدرانی از بافندگان، تولیدکنندگان، طراحان، رفوگران و سایر گروه‌های فعال در این عرصه، گردیده‌ای است که سه دوره در سال‌های گذشته برگزار شد و در پایان سال ۱۳۹۰ این جشنواره به صورت جشنواره‌ی فروش فرش در سه شهرستان کرمان، سیرجان و رفسنجان برای تشویق مشتریان فرش با تخفیفات ویژه برگزار گردید.

به هر حال با توجه به این که متولی فرش دست‌باف در کشور وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌باشد این سازمان همواره نهایت تلاش و همکاری را برای توسعه‌ی فرش دست‌باف در استان در دست پی‌گیری دارد.

سال ۸۵ آغاز و تا پایان سال گذشته ۱۷۳ دوره‌ی آموزشی در سطح استان برگزار شده که بیش از شش هزار نفر از بافندگان فرش این دوره‌های آموزشی را سپری کرده‌اند.

در راستای تعامل با مراکز آموزشی در زمینه‌ی فرش دست‌باف (دانشکده‌ها و آموزش و پرورش) برگزاری سالانه‌ی المپیاد فرش در دو سطح دانشجویی و دانش‌آموزی و معرفی برگزیدگان جهت شرکت در المپیاد کشوری دیده شده است. همچنین برگزاری دوره‌های آموزش مهارت فرش با همکاری سازمان آموزش و پرورش از جمله اقدامات این سازمان از سال ۸۴ تاکنون در محقق نمودن رسالت مرکز ملی فرش ایران در خصوص آموزش می‌باشد.

در جهت رفاه حال بافندگان، بیمه‌ی قالی‌بافی که شامل بیمه‌ی بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی است، از سال ۸۴ شروع و تاکنون که بیمه‌ی درمان نیز شامل تحت پوشش‌های این بیمه قرار گرفته است، پس از صدور بالغ بر ۳۳۷۹۰ کارت قالی‌بافی، نزدیک به ۲۱۰۸۵ نفر در استان تحت پوشش بیمه‌ی قالی‌بافی قرار گرفته‌اند.

در جهت رفاه حال بافندگان، بیمه‌ی قالی‌بافی که شامل بیمه‌ی بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی است، از سال ۸۴ شروع و تاکنون که بیمه‌ی درمان نیز شامل تحت پوشش‌های این بیمه قرار گرفته است، پس از صدور بالغ بر ۳۳۷۹۰ کارت قالی‌بافی، نزدیک به ۲۱۰۸۵ نفر در استان تحت پوشش بیمه‌ی قالی‌بافی قرار گرفته‌اند. ایجاد تشکلهای و اتحادیه‌های صنفی در راستای سامان‌دهی،

کرمان با داشتن پتانسیل‌های موجود و نیروی بالفعل خود در زمینه‌ی فرش‌بافی وجود ۸۰ هزار بافنده در سطح استان، از جمله مناطق مهم فرش‌بافی ایران محسوب می‌شود. فرش‌بافی در اکثر شهرستان‌های استان کرمان از فعالیت‌های مهم اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌شود که از جمله مناطق عمده‌ی قالی‌بافی آن می‌توان به کرمان و توابع (گلباف، ماهان، راین، سیرج، اندوهجرد، شهداد (...))، زرنده، راور، رفسنجان، سیرجان، بردسیر و شهرابک اشاره کرد. در سه دهه‌ی گذشته، تولیدکنندگان و بافندگان شهرستان‌های سیرجان و بافت با ایجاد خلاقیت در فرش دست‌باف منطقه‌ی خود، دست به تولید نوعی از فرش به نام گلیم - قالی زده‌اند که در بازارهای جهانی از مقبولیت خاصی برخوردار شده است.

هرچند که صادرات فرش ایرانی به دلیل افزایش قیمت آن نسبت به قیمت‌های جهانی مورد تهدید قرار گرفته و بخش عمده‌ای از تولیدات فرش در بازار داخلی به فروش می‌رسد، اما هنوز فرش در صادرات غیرنفتی دارای جایگاه ویژه‌ی خود می‌باشد. آمار قطعی صادرات فرش استان کرمان با تولیدی بالغ بر ۱۵۰۰۰۰ مترمربع فرش در سال به دلیل وجود مبادی مختلف صادراتی از جمله گمرکات تهران و بندرعباس مشخص نمی‌باشد، اما صادرکنندگان معتبر فرش استان کرمان که موفق به اخذ جواز صادراتی از سازمان صنعت، معدن و تجارت استان شده‌اند، بر اساس پرونده‌های واصله برای اخذ جایزه‌ی صادراتی در سال ۱۳۸۹، ۶ تا ۷ میلیون دلار صادرات فرش داشته‌اند.

مرکز ملی فرش ایران پس از تشکیل در تاریخ ۸۱/۱/۷۵ با ایجاد ساختار تشکیلاتی جدید در سه بخش مدیریت تولید، مدیریت تحقیقات و آموزش و مدیریت اقتصاد، اهداف کمی و کیفی کوتاه‌مدت و بلندمدت را به‌صورت عملیاتی تدوین و پی‌گیری کرد. در همین راستا سازمان صنعت، معدن و تجارت استان نیز در جهت ارتقای کیفیت و افزایش صادرات کرمان برنامه‌های زیر را به مرحله‌ی پایان رسانده و در حال پی‌گیری می‌باشد:

آموزش بافندگان فرش دست‌باف با عنوان «آموزش به‌بافی» در

اطلاع‌رسانی

قیمت‌گذاری فرش در کمیته‌ی امداد کرمان

اگر نگویم کمیته‌ی امداد امام خمینی(ره) استان کرمان قطب تولید فرش در کرمان است، می‌توانیم از این نهاد با داشتن دو هزار بافنده و تولید هزار و ۱۹۳ تخته فرش در سال گذشته، به‌عنوان یکی از قطب‌های تولید فرش با بربری که نقش موثری در حفظ صنعت فرش استان کرمان دارد.

عمده‌ی فرش تولیدشده توسط کمیته‌ی امداد امام خمینی(ره) استان پس از تولید، برای فروش در بازار داخل و یا صادرات به خارج از کشور به مرکز تولید و بازرگانی فرش کمیته‌ی امداد در تهران ارسال می‌شود.

در این میان قیمت‌گذاری فرش تولیدشده توسط کارگاه‌های کمیته‌ی امداد استان، مراحل مختلفی را طی می‌کند که دانستن آن خالی از لطف نیست.

در مرحله‌ی اول، فرش پس از تولید توسط بافنده به کمیته‌ی امداد هر شهرستان تحویل داده می‌شود، ضمن این که در زمان تحویل توسط مددجو (بافنده) یک قیمت پایه برای فرش تعیین می‌گردد. سپس توسط کمیته‌ی امداد شهرستان مربوطه لیست مخصوص شناسنامه‌ی فرش که شامل تمام مشخصات مددجو (بافنده) از جمله یک کد سیزده‌رقمی است، تکمیل می‌شود و برای

تولید و بازرگانی فرش در تهران، کار قیمت‌گذاری انجام می‌شود. در مرحله‌ی سوم قیمت‌گذاری معمولاً قیمت تعیین‌شده برای فرش‌ها همانند قیمت تعیین‌شده در استان و حتی بعضی اوقات بیش‌تر از قیمت استان و قیمت پایه‌ای است که توسط بافنده مشخص گردیده است؛ اما در صورتی که قیمت تعیین‌شده در مرکز پایین‌تر از قیمت پایه باشد، مراتب به استان اعلام و سپس بافنده از قیمت تعیین‌شده توسط مرکز مطلع می‌شود.

در این مرحله اگر بافنده با قیمت تعیین‌شده‌ی مرکز موافق باشد، فرش با همان قیمت به فروش می‌رسد و وجه آن پس از پرداخت توسط مرکز به بافنده پرداخت می‌شود، اما در صورت مخالفت بافنده با قیمت تعیین‌شده، فرش مورد نظر برگشت داده می‌شود. نکته‌ی قابل توجه این است که فرش با هر قیمتی که به مرکز فروخته شود، تمام مبلغ پس از پرداخت توسط مرکز به مددجو (بافنده) پرداخت می‌شود، ضمن این که تمام هزینه‌های حمل و نقل، روگیری، دارکشی، حق‌الزحمه‌ی کارشناسی و غیره، از منابع کمیته‌ی امداد پرداخت می‌شود و مددجو (بافنده) هیچ‌گونه هزینه‌ای متحمل نمی‌شود.

نکته‌ی دیگر این که پرداخت تسهیلات و سرمایه‌ی اولیه هم که توسط کمیته‌ی امداد و از منابع این نهاد به مددجو (بافنده) پرداخت می‌شود بدون دریافت هیچ‌گونه سود و صدرد صد قرض‌الحسنه است. نقل و نکتی آخر این که همه‌ی مواردی که ذکر شد در رابطه با افرادی که مددجوی کمیته‌ی امداد نیستند اما به کار فرش‌بافی با حمایت کمیته‌ی امداد مشغول هستند نیز صدق می‌کند.

فرش مربوطه نیز یک کد در نظر گرفته می‌شود. پس از آن، فرش به کمیته‌ی امداد مرکز استان ارسال می‌شود و در کرمان عملیات روگیری، دارکشی و در صورت پارگی، عملیات رفوی فرش با هزینه‌ی کمیته امداد توسط بخش خصوصی انجام می‌شود.

مرحله‌ی دوم قیمت‌گذاری در مرکز استان انجام می‌شود که پس از انجام عملیات‌های مختلف بر روی فرش از کارشناسان فرش که تجار معتبر در زمینه‌ی فرش هستند دعوت می‌شود تا کار قیمت‌گذاری فرش‌هایی را که از نقاط مختلف استان به کرمان ارسال شده است، انجام دهند.

در مرحله‌ی سوم نیز بار دیگر توسط کارشناسان فرش مرکز

گفت‌وگو با «محمد علی زاده»؛ معاون اشتغال و خودکفایی کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) ... { گفت‌وگو } ... صنعت فرش باید به‌عنوان یک سرمایه‌ی ملی برای استان حفظ شود

مواد مورد نیاز خود از جمله کرک و پشم را از کرمان تهیه می‌کنند و سپس در کارگاه‌های خراسان تبدیل به نخ و ریس می‌شود و دوباره به استان برمی‌گردد.

البته اگر در استان مواد اولیه‌ی باکیفیت و متناسب با سفارش مرکز تهیه شود، استقبال می‌کنیم.

برخی عقیده دارند که فرش تولیدشده توسط کمیته‌ی امداد از کیفیت پایینی برخوردار است یا به عبارت دیگر کمیته‌ی امداد باعث پایین آوردن کیفیت فرش استان شده است، آیا این مطلب را تایید می‌کنید؟

اگر فرش تولیدی کمیته‌ی امداد کیفیت نداشت، چرا تولیداتی که از کرمان به مرکز ارسال می‌شود، به هیچ‌وجه مرجوع نمی‌شود، ضمن این که فرش‌های تولیدی با قیمتی بالاتر از قیمت پایه‌ای که تولیدکننده تعیین می‌کند، توسط مرکز خریداری می‌شود. نکته‌ی مهم‌تر این که پس از ارسال تولیدات کرمان به مرکز به سرعت وجه فرش‌های تولیدی توسط مرکز پرداخت می‌شود و در حال حاضر به هیچ‌وجه مرکز به کرمان بدهکار نیست. در واقع کمیته‌ی امداد باعث تقویت کیفیت فرش شده است، نه تنزل کیفیت.

نظر شما در خصوص نبود یک متولی ثابت و موازی‌کاری در رابطه با فرش چیست؟

ما هم با این موضوع موافق هستیم که در زمینه‌ی فرش موازی‌کاری است و فرش در استان متولی متمرکز ندارد، اما کمیته‌ی امداد دارد به صورت عملی فرش را تولید و عرضه می‌کند، در حالی که فعالیت برخی در حد شعار است، ضمن این که افتخار و موفقیت ما در این است که ما دست دلان را کوتاه کرده‌ام.

اتاق بازرگانی و صنایع و معادن کرمان و به‌طور خاص کمیسیون قالی و صنایع دستی چه کمکی می‌تواند به شما بکنند، یا به عبارت دیگر توقع شما از اتاق بازرگانی چیست؟

متأسفانه فرش در کرمان در انحصار چند نفر انگشت‌شمار است، برای این که فرش از انحصار این افراد خارج شود و به جایگاه واقعی خودش برگردد، باید دست دلان و این افراد انگشت‌شمار کوتاه شود و این کار باید توسط اتاق بازرگانی انجام شود. اتاق باید در زمینه‌ی فرش تعادل ایجاد کند، هم‌چنین از آن‌جا که تمام کارهای کارشناسی‌شده‌ی اقتصادی باید از اتاق بازرگانی نشأت بگیرد از اتاق تقاضا داریم در همه‌ی زمینه‌های اقتصادی به ما کمک کند. اتاق بازرگانی در کشور محور تعادل فراز و نشیب‌های اقتصادی است و ما نیز در کمیته‌ی امداد نیاز به تدابیر و اندیشه‌های اتاق در زمینه‌های مختلف اقتصادی داریم.

در رابطه با فرش نیز کرمان نیاز به مرکزی برای عرضه و فروش فرش دارد. اگر اتاق بتواند این محل را مهیا کند و در اختیار بگذارد و خودش هم نظارت کند، قدم بزرگی در زمینه‌ی فرش برداشته خواهد شد.

اکنون در کمیته‌ی امداد چون چرخه‌ی تولید و فروش با یکدیگر هم‌خوانی دارد، مشکلی در رابطه با عرضه‌ی تولیدات ندارد، اما اگر بخواهیم حجم تولیدات را بیش‌تر کنیم، قطعاً با مشکل مواجه می‌شویم و در این صورت نیاز به چنین مرکزی برای عرضه‌ی تولیدات خود داریم.

در سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی، نگاه کمیته‌ی امداد به تولید فرش چگونه است؟

در کمیته‌ی امداد سرفصل‌های متعددی در رابطه با اشتغال‌زایی وجود دارد، به طوری که در سال ۹۰ در همه‌ی زمینه‌ها ورود کردیم. در واقع کمیته‌ی امداد سال‌هاست که در حالی به سال تولید ملی می‌پیوندد که نسبت به مأموریتی که دبیرخانه‌ی اشتغال و سرمایه‌گذاری استان برای ما تعیین کرده بود، ۴۸ درصد رشد داشتیم. یعنی این که مأموریت ما در ایجاد اشتغال در استان سه هزار و ۸۵۷ شغل بود که در این رابطه توانستیم ۱۸ هزار و ۴۴۰ شغل ایجاد کنیم. امسال هم تلاش داریم دو برابر مأموریت محوله شغل ایجاد کنیم، ضمن این که تلاش داریم ۱۸ هزار شغل ایجادشده‌ی سال گذشته نیز با استفاده از منابع داخلی حفظ و تقویت شود. فرش هم در کنار سایر اشتغال‌هایی که کمیته‌ی امداد در دستور کار دارد، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و امیدواریم صنعت فرش به‌عنوان سرمایه‌ی ملی برای استان حفظ شود.

امداد جدا شده است. این مرکز بر اساس نیاز بازارهای داخلی و خارجی فرش را بر اساس طرح و ابعاد سفارش می‌دهد و فرش پس از تولید از طریق اینترنت کدگذاری و به تهران ارسال می‌شود.

برای ورود افراد به چرخه‌ی تولید فرش کمیته‌ی امداد استان چه مراحل باید طی شود؟

در شهرستان‌هایی که افراد مستعد فرش‌بافی وجود دارد، ابتدا افراد شناسایی و سپس مورد آموزش قرار می‌گیرند. به‌طور مثال در کرمان با همکاری اداره‌کل فنی و حرفه‌ای، کارگاه آموزش قالی‌بافی راه‌اندازی شده است و در حال حاضر هم ۲۰ نفر در حال فراگیری آموزش قالی‌بافی هستند. اما نکته‌ی مهم این است که افرادی که در زمینه‌ی فرش‌بافی آموزش می‌بینند، رها نمی‌شوند، بلکه دار قالی و مواد اولیه در اختیار فرد قرار می‌گیرد و جزو بافنده‌های کمیته‌ی امداد محسوب می‌شود. به همین ترتیب در سایر شهرستان‌ها نیز که استعداد بیش‌تری در زمینه‌ی فرش‌بافی وجود دارد، ابتدا استعدادسنجی انجام و افراد مستعد شناسایی می‌شوند، آن‌هایی که مهارت دارند دار قالی و مواد اولیه در اختیار می‌گیرند و شروع به فرش‌بافی می‌کنند و برای افرادی هم که مهارت ندارند کارگاه آموزشی دایر می‌شود.

آیا افرادی که توسط کمیته‌ی امداد جذب کارگاه‌های قالی‌بافی می‌شوند، حقوقاً باید افرادی بی‌بضاعت، کم‌بضاعت و یا خانم‌های سرپرست خانوار باشند؟

به خاطر این که می‌خواهیم فرش کرمان زنده بماند و این صنعت به‌عنوان افتخار استان و افتخار ملی از دست نرود، هیچ‌گونه محدودیتی برای حضور افراد قائل نیستیم و هر کس که علاقه‌مند باشد می‌تواند پس از کسب آموزش‌های لازم وارد چرخه‌ی تولید فرش کمیته‌ی امداد بشود، ضمن این که همان امکانات و مواد اولیه‌ای که در اختیار مددجویان قرار می‌گیرد، به این افراد هم تعلق می‌گیرد و هیچ تفاوتی بین ایشان و مددجویان کمیته‌ی امداد قائل نمی‌شویم.

با توجه به تعطیلی کارخانه‌های مواد اولیه‌ی فرش در کرمان، آیا در رابطه با تهیه‌ی مواد اولیه یا مشکل مواجه نیستید؟

مواد اولیه‌ی فرش کارگاه‌های فرش‌بافی از خراسان و تهران تهیه می‌شود، به این صورت که مواد اولیه‌ی تضمین‌شده توسط مرکز تهیه و به کرمان فرستاده می‌شود و از آن‌جا که فرش تولیدشده هم توسط مرکز خریداری می‌شود، تاکنون هیچ مشکلی در رابطه با مواد اولیه وجود نداشته است. البته تولیدکنندگان می‌توانند مواد اولیه را در محل تهیه کنند، اما در این صورت کمیته‌ی امداد دیگر تضمینی برای فروش ندارد. در حال حاضر نیز در برخی مناطق از جمله راور مواد اولیه در محل تهیه و فرش نیز در همان محل به فروش می‌رسد.

اما مواد اولیه‌ی فرش کرمان زیاندار است، چرا مواد اولیه در کرمان تهیه نمی‌شود؟

اول این که کارخانه‌های تولید مواد اولیه در کرمان در تعطیلی به سر می‌برند، ضمن این که کارگاه‌های تولید مواد اولیه‌ی فرش در خراسان نیز

♦ اشاره: کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) استان کرمان از جمله نهادهایی است که در زمینه‌ی تولید و فروش فرش کرمان فعالیت چشمگیری دارد و همه‌ساله تعداد زیادی فرش توسط کارگاه‌هایی که زیر نظر این نهاد هستند، تولید و پس از قیمت‌گذاری و ارسال به تهران به فروش می‌رسد، ضمن این که در این زمینه اشتغال‌زایی قابل توجهی هم توسط کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) استان کرمان صورت گرفته است. در این باره با «محمد علی زاده» معاون اشتغال و خودکفایی کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) استان کرمان به گفت‌وگو نشستیم. علی‌زاده کارشناس مدیریت است و با ۲۱ سال سابقه‌ی کار، خدمت‌گزاری به مردم را افتخار و فعالیت در کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) را یک نعمت الهی می‌داند.

کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) استان کرمان یکی از نهادهای فعال در زمینه‌ی تولید و فروش فرش کرمان محسوب می‌شود. در حال حاضر چه تعداد بافنده تحت نظارت و پوشش کمیته‌ی امداد به کار فرش‌بافی مشغول هستند و چه میزان فرش و با چه ارزش ریالی در استان کرمان تولید می‌شود؟

در حال حاضر در استان کرمان دو هزار بافنده‌ی فرش تحت نظارت و پوشش کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) استان کرمان در حال فعالیت هستند که البته از آن‌جا که فرش‌بافی کار ظریف و در عین حال شغل سختی است، در طول دوره تعدادی به خاطر مشکلات جسمی انصراف می‌دهند و افراد دیگر جایگزین آن‌ها می‌شوند.

در حال حاضر ۱۶ شهرستان در استان کرمان در زمینه‌ی فرش‌بافی فعال هستند، اما در مناطق گرمسیری استان فقط منوجان فعال است که به زودی روداب و فهرج نیز به جمع مناطق فعال در زمینه‌ی فرش اضافه خواهد شد.

در سیرجان و بافت نیز گلیبافی بسیار رونق دارد، ضمن این که در سیرجان کارگاه آموزش گلیبافی در کمیته‌ی امداد این شهرستان فعال است. تغییر دارهای گلیبافی از زمینی به صورت دارهای هوایی از جمله فعالیت‌های دیگر کمیته‌ی امداد است، ضمن این که در رابطه با گلیبافی، به‌بافی صورت گرفته است.

آموزش‌های به‌بافی چگونه و توسط چه کسانی انجام می‌شود؟ آموزش به‌بافی توسط کارشناسان فرش انجام می‌گیرد، ضمن این که از ظرفیت اداره‌کل فنی و حرفه‌ای نیز استفاده می‌کنیم و از مشاوره‌ی جهاد دانشگاهی هم در زمینه‌ی فرش بهره می‌بریم.

بنابراین می‌توانیم ادعا کنیم که کمیته‌ی امداد توانسته است فرش کرمان را سرپا نگه دارد و هیچ‌گاه تولید فرش توسط بافندگان کمیته‌ی امداد تنزل نداشته، بلکه هر ساله هم درآمد و هم میزان تولید فرش افزایش داشته است. به طور مثال در سال گذشته چهار هزار و ۳۹۵ مترمربع فرش به میزان هزار و ۱۹۳ تخته و با ارزش ریالی یک میلیارد و ۵۵۵ میلیون ریال تولید شده است.

اکنون در مناطقی چون راین، گلیباف، راور، کوهبنان و حتی رفسنجان و زردن فرش‌های بسیار خوبی از لحاظ کیفی تولید می‌شود.

در زمینه‌ی طراحی کمیته‌ی امداد چه فعالیت‌هایی انجام داده و آیا در رابطه با رفتن به سمت طرح‌های نوحرفتی صورت گرفته؟

در حال حاضر نمی‌توانیم ادعا کنیم که با طراحی روز رنژ منطبق و همراه هستیم، اما تولیداتی هم که با همان طرح‌های سنتی انجام می‌شود، با استقبال خوبی روبه‌روست. البته در رابطه با استفاده از نخ ابریشم آموزش‌های به‌بافی انجام شده که روی افزایش قیمت فرش تأثیر مثبتی داشته است. ذکر این نکته لازم است که تولید فرش توسط کمیته‌ی امداد کرمان بر اساس سفارش مرکز اشتغال می‌شود که معمولاً تقاضای مرکز تولید فرش با همان طرح‌های سنتی است، اما در رابطه با به‌روزرسانی طرح‌ها و نقشه‌ها برنامه‌هایی در دست اجرا داریم.

آیا فرش‌های تولیدشده توسط کارگاه‌های کمیته‌ی امداد در استان به خارج از کشور نیز صادر می‌شود یا عرضه فقط در بازارهای داخلی صورت می‌گیرد؟

تولید فرش کمیته‌ی امداد بر اساس سفارش مرکز تولیدات و بازرگانی فرش کمیته‌ی امداد کشور صورت می‌گیرد که اخیراً این مرکز از کمیته‌ی

{ یادداشت }

مجتبی حقاری

قالی کرمان و پیشنهادهایی برای بهبود بازار قالی ایرانی

مقدمه

بی‌شک اینترنت، دنیا را از نظر بعد فیزیکی بسیار کوچک و ارتباط افراد و اصناف را بسیار ساده نموده است. تجارت الکترونیک یکی از رایج‌ترین مزایای توسعه‌ی شبکه‌ی اینترنت و صفحات وب بوده است. از این منظر کشور ما در میان کشورهای قرار دارد که کم‌ترین سهم را از نظر استفاده‌ی سرانه از اینترنت و به‌خصوص تجارت الکترونیک دارد.

با توجه به سرعت توسعه‌ی وبسایت‌های تجاری و عقب‌ماندن کشور ما به‌طور چشمگیری در این حیطه، اقدام فوری برای توسعه‌ی تجارت الکترونیک در کشور ما لزوم حتمی دارد.

قالی ایرانی یا محصولی منحصر به فرد

قالی ایران به لحاظ شهرت و مرغوبیت قدمتی چندین‌هزارساله دارد به‌طوری که در نوشته‌های تاریخ‌نویسان معتبر از زیبایی و مرغوبیت آن تعریف و تمجید بسیار شده و حتی در عصر امپراطوری‌های عهد عتیق به‌عنوان کالایی زینتی و اشرافی که کاخ‌های پادشاهان را مفروش و چشم‌ها را مجذوب می‌کرده از آن یاد شده است.

قالی ایران به‌ویژه قالی کرمان، به لحاظ طرح‌های دل‌انگیز و منحصر به فرد کالایی بسیار مرغوب و بی‌رقیب است که تهیه‌ی مواد اولیه‌ی تار و پود و رنگ‌های طبیعی که تهیه‌ی بسیاری از آن‌ها دشوار است هنری است که تنها ایرانیان به آن مفتخر هستند.

در این میان قالی کرمان به لحاظ تنوع رنگ و نیز از لحاظ تنوع طرح، صدرنشین قالی‌های ایران است، به‌طوری که حتی کاخ‌های کشورهای اروپایی و پارلمان‌ها و کتاب‌خانه‌های بزرگ و معتبر کشورهای چون انگلستان فرانسه و آمریکا را مفروش و مزین ساخته است.

تهیه‌ی رنگ‌های مختلف گیاهی و سپس تار و پودهای رنگین که بر روی قالی کرمانی فردوس برین را متصور می‌سازند با زحمت فراوان و تکنیک و فنی صورت می‌گیرد که هنر آن تنها در دست کرمانیان است و بس.

متأسفانه در سال‌های اخیر به دلیل تغییراتی که در سیاست ارتباطات ایران با کشورهای دیگر و به‌خصوص اتحادیه‌ی اروپا صورت گرفته است و در قالب تحریم‌های تجاری تعریف می‌شود،

رقبای قالی ایران تلاش بسیار کرده‌اند تا بازار قالی ایران را از آن خود کرده و خریداران قالی ایران را به سمت قالی‌های غیر قابل قیاس با قالی مرغوب ایران بکشانند. چین، هندوستان، پاکستان و افغانستان مهم‌ترین کشورهای فوق‌الذکر هستند. این کشورها تلاش کرده‌اند تا از هر لحاظ، چه طرح و چه رنگ از هنر ایرانی تقلید کرده و خریداران قالی ایران به‌خصوص اروپاییان را از خرید قالی ایرانی منصرف کنند و بسیار روشن است که این کپی‌برداری بسیار ناشیانه و نامرغوب خواهد شد اما متأسفانه تاثیر سیاست تحریم به هر حال قالی ایران را در چنگال خود اسیر کرده است. با توجه به این مسأله، شاید ما که دستی در تولید و عرضه‌ی این کالای هنری داریم بسیار دیر به فکر استفاده از ابزار اینترنت برای معرفی و بازاریابی جهانی کالای خود بوده‌ایم و باید سال‌ها پیش به این مهم می‌پرداختیم.

تبلیغ قالی ایران و به‌خصوص قالی کرمان باید به صورتی انجام شود که رموز تهیه‌ی رنگ، تهیه‌ی نقش و طرح که در نتیجه‌ی تمرین و تجربه‌ی قرن‌ها تلاش ایرانیان به دست آمده است ممکن نباشد.

پیشنهادهای:

- معرفی قالی و گلیم ایران که از جمله‌ی مرغوب‌ترین آن قالی کرمان است از طریق اینترنت، ارزان‌ترین، موثرترین و در دسترس‌ترین روش و شاید بهترین روش معرفی و تبلیغ این بوستان خوش‌رنگ کرمان و ایران می‌باشد.

- برای قالی‌هایی که تصاویری از آن‌ها در سایت‌ها به نمایش گذاشته می‌شود باید شناسنامه‌هایی کامل تهیه شود تا کپی‌برداری از طرح‌های ایرانی غیرممکن گردد.

- تبلیغ قالی ایران و به‌خصوص قالی کرمان باید به صورتی انجام شود که رموز تهیه‌ی رنگ، تهیه‌ی نقش و طرح که در نتیجه‌ی

تمرین و تجربه‌ی قرن‌ها تلاش ایرانیان به دست آمده است ممکن نباشد.

- در صورتی که بهترین هنرمندان و عرضه‌کنندگان قالی ایرانی به کشورهایی که هنوز در تجارت با ایران مشارکت دارند عزیمت کرده و نمایشگاه‌هایی از انواع قالی ایران به‌خصوص قالی کرمان برپا کنند هم تجار کشورهای خارجی و هم عامه‌ی مردم آن کشورها به تفاوت قالی اصل ایرانی با محصولات نامرغوب رقبا پی خواهند برد و دیگر کششی به خرید قالی‌های چینی، هندی و... نخواهند داشت چرا که به قول معروف، آب را از سرچشمه نوشیدن خوش است.

- طراحی وبسایت مربوطه باید به چند زبان مهم دنیا؛ حداقل انگلیسی و فرانسه صورت گیرد تا قابل استفاده برای خریداران خارجی که به زبان فارسی آشنایی ندارند باشد.

- طراحی وبسایتی با نام www.kermancarpet.ir

به زبان‌های فارسی و انگلیسی پیشنهاد می‌شود، چرا که قالی کرمان آن‌قدر صلاحیت هنری و شیفته‌ی واقعی دارد که برای آن وبسایتی جداگانه و با بهترین گرافیک کامپیوتری طراحی و تدوین شود و لازم است کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق در طراحی و فعال شدن سایت مصوب کمیسیون تسریع نماید.

- یکی از اصول تولید که باعث پایین آمدن هزینه‌ی تولید و در نتیجه، دریافت سود بیش‌تر برای تولیدکننده و عرضه‌کننده‌ی کالاست تولید انبوه می‌باشد. در کشور ما تولید قالی دست‌بافت به صورت خانگی و خرده‌بافی انجام می‌شود و بیش‌تر بافندگان روستایی هستند. تولید به صورت انبوه می‌تواند قیمت قالی دست‌بافت را کنترل کرده و در نتیجه قدرت خریدار داخلی را

بیش‌تر کند. در صورتی که اعضای اتحادیه‌ی قالی دست‌بافت با سرمایه‌گذاری جمعی اقدام به تأسیس کارگاه‌هایی به صورت شرکت تعاونی کنند و به این صورت قالی‌باخان را در این کارگاه‌ها مجتمع کرده و ابزار کار از جمله ریس و رنگ و غیره را به صورت انبوه و در نتیجه ارزان خریداری کنند می‌توانند تولید قالی را بالا

برده و قیمت تمام‌شده را کاهش دهند و هر عضو اتحادیه به میزان سرمایه‌ای که صرف کرده از سود خالص کارگاه بهره‌مند خواهد شد. در نتیجه به‌خصوص خریداران داخلی قدرت خرید بیش‌تری خواهند داشت و در نتیجه میزان سود حاصله بالا می‌رود.

ایمان موحدی
 کارشناس و پژوهشگر صنایع دستی

{ یادداشت }

نگاهی به هنر مسگری

مقدمه

مس از دیرباز فلزی گران بها و با ارزش بوده و کرمان دارای معادن غنی بسیاری می باشد که این امر در گذشته باعث آن گردیده که مردمان دوران کهن از آن استفاده کرده و در زندگی روزمره آن را به کار ببرند. این باعث گردیده که کار بر روی مس و هنرهای وابسته به آن مانند مسگری، حکاکی، ردیف کاری و قلم زنی از جایگاه ویژه ای برخوردار باشد و با توجه به شواهد تاریخی و باستان شناسی به دست آمده از تل ابلیس - شهداد و تمدن کهن جیرفت - بی شک می توان کرمان را به عنوان یکی از اولین خاستگاه های کار با این فلز ارزشمند برشمرد.

وجود کوره های ذوب مس در شهرهای شهربابک، رفسنجان، سیرجان و کرمان و مناطق تاریخی یادشده و آثار به جای مانده، شهادتی است بر این که کرمان مهد هنر مس و فلز کاری بوده است.

روش های کار بر روی مس در کرمان

این هنر در گذشته در روش های حکاکی، مسگری و ردیف کاری خاص کرمان بوده است و در پاره ای دوران ها قلم زنی نیز در کرمان رواج داشته است که اکنون ردیف کاری کار می شود و در زمینه مسگری، چند هنرمند در حال فعالیت را می توان نام برد.

روش کار

این هنر همانند سایر هنرهای صنایع دستی این مرز و بوم از سادگی ابزار و مواد اولیه برخوردار است که استاد کار ماهر با نقش آفرینی بر روی سطح مورد نظر یک اثر خلاقانه و ارزشمند تولید می کند که می توان به ورق مسی یا ظروف مورد نظر مس، ابزارهایی مانند پرگار، چکش، وسایل شست و شو و قلم های فلزی قلم زنی به عنوان ابزار مورد استفاده اشاره کرد.

مسگری

این هنر از زمان صفویه در کرمان با توجه ویژه ای که گنجعلی خان حاکم کرمان داشته است به اوج عظمت و شکوفایی خود رسیده است تا به آن اندازه که حاکم هنردوست کرمان قسمتی از بازار را به کارگاه های مسگری و حکاکی اختصاص داده که امروزه از آن به عنوان راسته ی مسگرها یاد می شود که معماری فضای این قسمت طوری طراحی و ساخته شده که متناسب با کار این هنرمندان بوده و فضای باز جلوی تمامی این حجره ها و کارگاه که رو به میدان گنجعلی خان می باشد به گونه ای استاندارد ساخته شده که صدای ضربات چکش مانع از آزار و اذیت رهگذران می شده است و اما امروزه می توان گفت که از آن جلال و شکوه آثاری بر جای نمانده است.

روش قلم زنی و حکاکی

این روش های کار در گذشته در دوران سلجوقی در کرمان بسیار متداول بوده است. قلم زنی خود دارای چندین روش است که توسط استادکاران اصفهان در دوران صفویه به اوج ظرافت و کمال رسیده است و امروزه با توجه به رویکرد فارغ التحصیلان و وجود این روش ها در مراکز آموزش عالی کرمان در رشته های هنرهای سنتی و صنایع دستی می توان آثار قابل توجهی را مشاهده نمود اما روش حکاکی پس از اوج و شکوفایی خود در دوران صفویه در اواخر این دوره و علی الخصوص در دوران قاجار با ورود بی رویه و بی حساب کالاهای خارجی ضربه ی شدیدی بر پیشکده ی این هنر در کرمان زد، به نحوی که امروزه کسی نیست که این روش را در کرمان کار کند.

روش ردیف کاری (سمبه کاری)

این روش مختص کرمان می باشد و پس از اوج خود در دوران های

وضعیت قدیم و جدید

در گذشته استفاده ی بسیار زیادی از این هنر می شده که عمده ی آن ظروف و مرتبط با زندگی روزمره بوده. می توان دوران سلجوقیان و صفویه را به عنوان دوران اوج این هنر نام برد. از اهمیت این هنر همین بس که در بازار بزرگ راسته ای را به این هنر اختصاص داده و معماری آن بر اساس آن طراحی شده بود و امروزه به دلایل تغییر ماهیت کارگاه ها و رویکرد جامعه و آسیب های مرتبط از رونق افتاده و در معرض خطر نابودی قرار دارد.

فواید استفاده از ظروف مسی

معروف است پزشکان به کسانی که از درد مفاصل رنج می برند داشتن یک دستبند مسی را توصیه می کنند و دلیل این امر را هم کمبود یون های مسی در خون ذکر می کنند که با تماس دستبندهای مسی با پوست بخشی از این کمبود جبران و از درد مفاصل کاسته می شود.

داستان از این قرار است که بدن (مخصوصاً مغز) برای سلامت و نشاط و کنترل اسید لاکتیک و کورتیزول به شش میلیارد یون مس و آهن نیاز دارد.

کمبود یون مس باعث می شود شما دائم احساس رخوت، خواب آلودگی و کسالت کنید و مدام دهن دره کنید. ولی غذا موقع پخت در درون قابلمه ی مسی از یون آزاد شده ی این ظرف استفاده می کند و باعث احساس نشاط و انرژی در بدن شما می کند و از خمیازه و کسالت خبری نیست و باعث طول عمر مفید و سلامت جسمی مخصوصاً برای خانم هایی که نزدیک به دوران عادت ماهیانه هستند می شود.

ظروف استیل و تفلون مدعی هستند غذا در این ظروف زود می پزد و به کف ظرف نمی چسبد، ولی همین یون های مضر در این ظروف عامل سرطان هستند و به راحتی یون سرب و آلومینیوم و... می توانند در جا، یک کودک شش ماهه را ظرف یک سال به بیماری های کمبود خونی و یک فرد بزرگسال را در طی پنج سال به بیماری های کبدی، خونی، طحال و آلزایمر دچار کند.

پیشنهاد می کنم برای پخت غذا از قابلمه های مسی و کفگیر آهنی استفاده کنید و همانند زنان مازندران در پخت خورشت از یک نعل اسب و یا یک تکه آهن در وسط ظرف استفاده کنید.

آسیب شناسی

کم رونق شدن این هنر در کرمان دارای دلایل مختلفی است که از آن جمله می توان به عمده ترین آن یعنی تغییر نگرش نسل امروز به استفاده و کاربرد ظروف مسی و همچنین افزایش قیمت مس و مواد اولیه، کمبود کارگاه های آموزشی، عدم استقبال نسل جوان، ورود کالاهای خارجی و آثار فلزی بی رویه و نبود برنامه ی حمایتی در جهت آموزش، تولید و فروش اشاره کرد.

هنر مس و مسگری از جمله صنایع دستی بومی و سنتی است که دارای تاریخ کهن می باشد و در دوران اسلامی و تا گذشته ای نه چندان دور دارای رونق بوده. این هنر دیرپای کرمان که روزگاری صدای چکش مسگران بازار و قلم زنان هر رهگذری را به طرف خود جذب می کرده و به وجد می آورده، اکنون چراغ آن کم سو شده و کم کم رو به فراموشی می رود و جای آن است که برنامه های ویژه جهت حمایت و شکوفا شدن این هنر تنظیم و اجرا گردد.

هم چنین از شما و کلیه ی همکاران گرانقدرتان کمال سپاس و تشکر را دارم که در راه اطلاع رسانی و اهمیت بخشیدن و آرج نهادن به فرهنگ و هنر علی الخصوص صنایع دستی گام برمی دارید و جا دارد از معاونت صنایع دستی هم برای اقدامات اخیر برای رشد و تعالی هنرهای سنتی تشکر و قدردانی نمایم. به امید روزی که صدای چکش ها دل انگیزتر از امروز باشد. موفق و پیروز باشید.

گذشته هم چنان با توجه به سادگی خود و راحتی کار آن از رونق خوبی برخوردار است که نقش های کار شده ی آن همگی برگرفته از نقوش اصیل و ظریف کرمان است که در این روش بر روی مس کار می شود.

آداب و رسوم

این هنر در بین مردم از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است، چون مس فلزی بوده که به مقدار زیاد یافت می شده و در دسترس مردم از پایین ترین سطح زندگی تا بالاترین آن ها بوده، می توان گفت که هنری مردمی است و از آن جایی که صنعتگران ساخت ظروف را به نحو بسیار عالی کار می کردند به عنوان هنری کاربردی و در جریان و همراه زندگی روزمره ی مردم دوران های گذشته شد. یکی از رسوم بسیار زیبای کرمانیان قدیم این بوده است که در هنگام ازدواج بنا به موقعیت مالی خانواده، مقدار قابل توجهی ظروف و اشیای تزئینی به عنوان جهیزیه همراه دختر به خانه شوهر فرستاده می شده است و می توان به آن به عنوان یکی از دلایل رونق این هنر در گذشته اشاره کرد.

این هنر دیرپای کرمان که روزگاری صدای

چکش مسگران بازار و قلم زنان هر رهگذری

را به طرف خود جذب می کرده و به وجد

می آورده، اکنون چراغ آن کم سو شده و کم کم

رو به فراموشی می رود و جای آن است که

برنامه های ویژه جهت حمایت و شکوفا شدن

این هنر تنظیم و اجرا گردد.

قالی کرمان در گذر تاریخ

این، تجار تبریزی طالب طرح‌ها و رنگ‌های جدید در قالی بودند. از این جهت ناگزیر بودند به قالی‌بافان برای این قبیل قالی‌ها سفارش بدهند و یا این که خود به تاسیس کارگاه‌های قالی‌بافی مبادرت ورزند. به این ترتیب در پایان قرن نوزدهم، صنعت قالی‌بافی در شهر کرمان به آستانه‌ی یک دوران طولانی رونق و تقریباً بدون وقفه‌ی پیشرفت گام نهاد.

شرکت‌های خارجی متعددی در کرمان برای قالی‌بافی سرمایه‌گذاری کردند. به‌عنوان نمونه می‌توان به شرکت خارجی «eastern rug trading company» از نیویورک اشاره کرد که در اواخر قرن نوزدهم فعالیت خود را در تبریز آغاز نمود و در سال ۱۹۰۹م نماینده‌ی خود را به نام اوتو براندلی به شهر کرمان فرستاد. وی نخستین بازرگان قالی از کشورهای خارجی بود که در این شهر اقامت گزید.

در این سال‌ها نبروک کاستلی که از یک خانواده‌ی متمکن و سرشناس ایتالیایی بود و تجارت خود را در زمینه‌ی قالی تحت عنوان نبروک کاستلی و برادران انجام می‌داد، یک نفر بازرگان تبریزی را با نام میرزا علی‌اکبر به‌عنوان نماینده‌ی خود در شهر کرمان منصوب کرد که در سال ۱۹۰۹م جرج استینوس جانشین او گردید. در طی ده سال بعد مهم‌ترین شرکت‌های واردکننده‌ی انگلستان و آمریکا شعبات خود را در کرمان تأسیس کردند و صنعت فرش با نیرو و قدرت بیش‌تری همچنان پیشرفت کرد. سایکس در سال ۱۹۰۰م گزارش می‌دهد که در حدود ۱۰۰۰ دستگاه بافندگی در شهر و ۱۳۰ دستگاه در روستاهای اطراف کرمان وجود داشت. در سال ۱۹۱۴م تعداد این دستگاه‌ها به سه‌برابر افزایش یافت. این افزایش بیش‌تر در روستاها صورت پذیرفت.

پس از جنگ جهانی اول، میزان تقاضا برای قالی کرمان در آمریکا بیش‌تر از هر موقع دیگری افزایش یافت. در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۲۹ - ۱۹۲۲م صنعت قالی‌بافی کرمان، هم از لحاظ کیفیت و هم از حیث کمیت به نقطه‌ی اوج خود نزدیک گردید. به‌طوری‌که در حدود ۵۰۰۰ دستگاه بافندگی در آن به کار اشتغال داشتند. در این دوران با فعالیت گسترده‌ی شرکت‌های خارجی روبه‌رو می‌شویم که منجر به خارج شدن تجار تبریز از صحنه‌ی تجارت فرش کرمان شد. کسادبازار آمریکا در سال‌های ۱۹۲۳-۱۹۳۰م که واردکننده‌ی ۹۰ درصد قالی‌های کرمان بود، به کناره‌گیری شرکت‌های آمریکایی در صنعت قالی‌بافی این منطقه منجر گردید. پس از مدتی که این شرکت‌ها تصمیم به ادامه‌ی فعالیت در ایران گرفتند، با افکار و احساسات ملی در دوره‌ی رضاشاه پهلوی روبه‌رو شدند و از تولید و تجارت قالی در ایران منصرف گشتند و مهم‌ترین آن‌ها که تأسیسات خود را در سراسر سال‌های بحران و کسادبازار حفظ کرده بودند، آن‌ها را به شرکت سه‌په‌می فرش ایران که از طرف دولت در سال ۱۳۱۴ش تشکیل شده بود فروختند. در این سال‌ها که قالی‌بافی رونق دوباره می‌گرفت هنگامی که سفارش‌های کشورهای خارجی به تدریج می‌رسید قالی‌ها توسط شرکت‌های ایرانی تهیه می‌گردید نه شرکت‌های خارجی و شرکت‌های مغرب‌زمین، فرش‌ها را توسط دولتی که به این منظور به کار گماشته بودند اتیاع می‌کردند.

در سال ۱۹۴۸م هنگامی که سیسیل ادواردز کتاب قالی ایران را به رشته تحریر در می‌آورد، تعداد ۴۰۰۰ دستگاه بافندگی در کرمان و توابع آن برپا بودند. آن‌طور که کسادبازار آمریکا بعد از جنگ جهانی اول بر بازار فرش کرمان تأثیر منفی گذاشت، جنگ جهانی دوم آن‌قدر بازار فرش را تحت‌الشعاع خود قرار نداد و هم‌زمان با آن تقاضا برای قالی کرمان در تهران به طرز قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت. در طی سال‌های ۱۹۴۷ تا ۱۹۴۸م میزان تقاضا برای قالی‌هایی به سبک فرانسه افزایش قابل توجهی پیدا کرد و علی‌رغم انحراف در طراحی قالی، به رونق تجارت قالی کرمان افزود.

شاه‌عباس بود قالی‌هایی از کرمان به هندوستان حمل می‌گردیده است. از قرن نوزدهم، قالی‌های نفیسی از قالی‌های کرمانی باقی مانده است. بخشی از این قالی‌های باقی‌مانده، در مجموعه‌ی قالی‌های استان قدس رضوی است که سه تخته از آن‌ها مربوط به شهرستان راور می‌باشد. کنل ایوان اسمیت در سال ۱۸۷۱م گزارش داد که در شهر کرمان تنها شش کارگاه قالی‌بافی وجود دارد. سرپرسی سایکس که در سال ۱۸۹۵م نخستین کنسولگری انگلستان را در کرمان تأسیس کرد و چند سال در آن شهر به سر برد، در پایان قرن نوزدهم می‌نویسد که فقط در شهر کرمان در حدود ۱۰۰۰ دستگاه با دار قالی وجود دارد؛ ۱۰۰ دستگاه در راور و در سایر روستاهای این ناحیه فقط ۳۰ دستگاه مشغول به کار است. وی همچنین اضافه می‌کند: «چنانچه فعالیت‌های کرمان در کشورهای مختلف شناخته و مشهور شوند به صورت قالی‌های رسم روز در خواهد آمد، به‌ویژه برای پوشانیدن کف تالارهای پذیرایی مجلل بسیار مناسب است.» این مطلب حاکی از آن است که حدود ۱۱۵ سال پیش قالی کرمان در خارج از مرزهای ایران هنوز به شهرت کنونی نرسیده بود.

شال‌بافی در کرمان در قرن نوزدهم از اهمیت قابل توجهی برخوردار بود. در اواخر این قرن به دلیل کاهش میزان تقاضا برای شال‌های این منطقه، شال‌بافی جای خود را به قالی‌بافی داد. کارگران شال‌باف به دلیل ارتباط نزدیک شیوه‌ی شال‌بافی و قالی‌بافی، از مهارت کافی برای قالی‌بافی برخوردار بودند و به دلیل داشتن نیمی از مهارت‌های لازم بافندگی، به رونق هنر - صنعت فرش کمک شایانی کردند.

توسعه‌ی صنعت قالی‌بافی در ایران و صادرات آن به‌عنوان یک کالای ارزآور از اواخر قرن نوزدهم شروع شد. قالی کرمان در این سال‌ها توسط تجار تبریزی خریداری و پس از حمل به تبریز به استانبول صادر می‌گردید. این روش دیری نپایید، زیرا در اندک‌مدتی عده‌ی خریداران تبریزی که به کرمان می‌آمدند افزایش یافت و بالغ بر دوازده نفر شدند و قالی‌های موجود خیلی کم‌تر از میزان تقاضا بود. علاوه بر

کرمان یکی از شهرهای تاریخی ایران است که در پهنه‌ی کویری جنوب‌شرق ایران قرار دارد. از دیرباز این شهر مکان امن و آسایش و پناهگاه درمندگان بوده است. گنجعلی‌خان و دوره‌ی توأم با آرامش صفویه در اعتلای تمدن، فرهنگ و هنر این خطه نقش بسزایی داشته است. هرچند آغامحمدخان قاجار در اواخر قرن ۱۸م با ماندن در پشت دروازه‌های شهر کرمان در مقابل لطفعلی‌خان زند آن حادثه‌ی کشت و کشتار وحشتناک را به راه انداخت، اما مردم استوار این سرزمین به تدریج دوران مصیبت‌بار گذشته را پشت سر نهادند و به سوی پیشرفت و بهبود گام نهادند.

کرمان در صنعت قالی‌بافی سابقه‌ی طولانی دارد، ولی هیچ‌گونه مدرکی دال بر این که این صنعت قبل از قرن شانزدهم در این شهر وجود داشته در دست نیست. مارکوپولو سیاح ایتالیایی که در قرن سیزدهم میلادی از شهر کرمان دیدن کرده، صورت مفصلی از فعالیت‌های ساکنان آن تهیه کرده است. قلاب‌دوزی و سوزن‌دوزی در این صورت ذکر شده، ولی از صنعت قالی‌بافی در آن ذکری به میان نیامده است. لسترانج انگلیسی در قرن نوزدهم میلادی که با دقت تمام آثار بیست‌وچهار جغرافیدان مسلمان را بررسی کرده به موردی برخورد نکرده است که در آن به وجود صنعت قالی‌بافی در کرمان قبل از دوره‌ی صفویه اشاره‌ای شده باشد. بنابراین چنین به نظر می‌رسد که این هنر تا دوران صفویه در شهر کرمان از رونق قابل ملاحظه‌ای برخوردار نبوده است. می‌دانیم که این صنعت در زمان شاهان صفوی در کرمان رواج داشته و منابع باقی‌مانده از این دوران این مطلب را تأیید می‌کنند. از مهم‌ترین منابع دوره‌ی صفویه، تاریخ «عالم‌آرای عباسی» است که توسط منشی شاه‌عباس به رشته‌ی تحریر درآمده و در آن به قالی کرمان اشاره شده است. رونق قالی‌بافی در کرمان همچنین توسط شاردن، جهانگرد فرانسوی که در سال ۱۶۶۶م و بار دیگر در سال ۱۶۷۲م به ایران مسافرت کرده، مورد تأیید قرار گرفته است. ما به این نکته نیز وقوف داریم که در زمان اکبرشاه که معاصر